

A BELSŐ NOMÁD RÁNKNYITJA E TÁJAT

BUKTA IMRE és drMÁRIÁS beszélgetése

DRMÁRIÁS: Bukta Imre, bár szereti a vicceket, a művészetében egyáltalán nem tréfál, s ugyanígy, bár nagyon jól ismeri azt, amit a nemzetközi kortárs képzőművészet küzdő- és piactere kínál, ő abból nem kér, nem kölcsönöz, arra nem reagál, mert ennél sokkal nagyobb betyár: az, aki kiáll a puszta közepébe, megállítja az időt, s ránknyitja e tájat, mint a tudónkre néző ablakot. Legutóbb összegzett, méghozzá egy hatalmasat, majdhogynem életműkiállítást rendezve a debreceni MODEM-ben, ahol még sehol sem látott korai akciófotói indították az elképesztő látványsort.

BUKTA IMRE: A korai akciók fotói eleinte nem művészi szándékkal készültek. Maguk az akciók igen, hiszen igyekeztem a képzőművészetet minél szélesebbre tágítani abban a mikrokozmoszban, ahol éltem, ezért akkor a fiatalos elhivatottság felhevülése közben gyakran egyszerűen elfeledkeztem annak dokumentálásáról. Nem követtem a mezőre, T.S.Z.-udvarra fényképezőgéppel csattogó fotósok hada, nem jegyzeteltem mozdulataimat, tevékenységemet senki, ily módon, ha például B. Árpai nem ért rá, akkor elmaradt az utókor számára a rögzítés. Számos akció szándékosan magányosan követtem el, hogy a természettel való azonosulás érzése erősebben hasson. Később néhányat dokumentált Bernáth(y) Sándor, illetve voltak közös akcióink, és land-art munkáink. Legnagyobb, mai szóhasználatnál "projektünk"-et a Tisza árterére terveztük, s áttételesen bár, de maga Kádár János elvtárs akadályozta meg a kivitelezést, de ez hosszabb történet, a hetvenes évek közepéről beszélünk.

DRMÁRIÁS: Bár műtermében azelőtt többször jártam, első kiállítását tizenöt éve a szentendrei Ferenczi Múzeumban láttam, ahol művei elképesztő műhely-instrumentumokként szóltak meg. Egy egész sor tévékészülékről ugatott ránk Negró kutyája fekete-fehérben, míg egy-egy bányaszőlővilágította meg a tájképfotókat a készülékek mellett, a másik teremben nadrágon fűjt át munkagépből a szél, a harmadikban satupadon nézett maga elé a szalonnából faragott kertitörpe-szerű asztalos, az egyik festménye aljáról meg gumicsizma lógott, vagyis minden, ami életterében barkácsizűnek, személyisége részleteinek tűnt, a kiállítóterben örök érvényű jelentést kapott. Olyan érzés volt ez, mintha Bukta zsebcsizmájával felnyitottam volna a tüdejét a lelke után kutatva, majd oda beágyazva magamat a megérkezés örömeivel a szívemben nyugodtan elcsodálkoztam volna azon, hogy az igazi táj végülis idebent van, és nem kint, bár az ő belsője kint is látható a művek formájában. Jó erre egy ilyen nagyméretű visszatekintő tárlat.

BUKTA IMRE: Ez a retrospektív kiállítás jó alkalom arra, hogy átgondoljak dolgokat. Várat magára az a magányos séta a kiállítóteremben, amikor megpróbálok majd elfogulatlanul értékelni a munkáimat, eddigi tevékenységemet, s ez nyilván eldönti majd azt is, merre tovább. Az utóbbi időben elkezdtem szeretni festeni a szemerei istállóban, ez folyást keresett magának. A kurátorok egyre ritkábban keresnek meg installációs projektekkal, de ez nem panasz, talán nem divat a műfaj. Remélem én sem.

DRMÁRIÁS: Bukta olyan természetgyógyász, aki úgy tárja elénk a tájat, hogy az megérint. S megérint mélyen belül akkor is, ha képei annyira egyszerűnek tűnnek, mint mindössze sárga foltok, melyek zölddel keverednek, vagy barnák amelyek kékekkel, és vonalak, körvonalak, árnyak és testek, amelyek egymásbaúsznak olyan hétköznapi helyzetekben, amelyekre a forgalmas és önelégült mából tekintve a leglényegtelegebbnek tűnő dolgokat fedezzük fel. Olyanokat, amilyen egy gyümölcs megérintése, egy fa megmosása, egy beteg állat megsimogatása, vagy a táj, ez az áldatlan, agyonvert, elhagyott táj minden bajával való mellreölelése. Miért költöztél vissza szülőfaludba?

BUKTA IMRE: Ez a falu, a szülőfalum, metszete a mai magyar valóságnak. Különös a státuszom itthon, mert kinn is vagyok, meg benn is. Az, hogy mit csinállok, mindeddig rejtve maradt a falubeliek előtt, mégis, vagy éppen ezért időnként, (mint a cigányok is) bőrömmön érzem a mássági megítélést. Kezdeti lelkesedésem alábbhagyott számos kudarc után, ami jobbitó szándékú közéleti munkálkodásom nyomán ért. Elkekerít, hogy ez a nép, vagy nevezzük egyszerűen vidéki lakosságnak, hogyan hagyja magát belesüppedni a felkínált butításba. Sokszor úgy látom vége, nem lehet tovább merülni, de tévedek, dagasztja tovább a sarat feltűrt gumicsizmájával, miközben elszórja utolsó anyagi és erkölcsi tartalékait. Ebben a szomorú világban nem könnyű a szépet észrevenni. Igyekszem.

DRMÁRIÁS: Bukta olyan természetgyógyász, aki nemcsak természetes, de természetből is van, emellé a természet megszállottjaként magát a természetet képviseli, annak derék és megszállott nagyköveteként. Ha a szemét látom, egy kibogozhatatlanul ravasz szúnyog jut az eszembe, ha a fejét, akkor egy megfejthetetlen titkokat rejtgető lángoló óriástök, ha meg az egész figuráját, akkor a földmunkás körvonalát veszem ki. Azét, aki vet, öntöz, metsz, arat úgy, hogy a külvilágról tudomást se vesz, csak teszi a dolgát, mert ha nem tenné, abba pusztulna bele. Ha meg a kezét látom, akkor zavarba jövök, mert ez a hús-vér kéz a világhoz képest annyira kicsi, egyszerű és hétköznapi munkaeszköz, amelybe nehéz beleálmódni a neki oly sokszor köszönhető megérintés csodálatos képességét.

